

ชีวิตและผลงาน ของมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman)

บุคคลที่ได้รับรางวัลโนเบลในสาขาเศรษฐศาสตร์ประจำปีนี้ ได้แก่ศาสตราจารย์ มิลตัน ฟรีดแมน แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก สหรัฐอเมริกา ชาวนี้ไม่เป็นที่แปลกใจนักในวงการ นักเศรษฐศาสตร์ เพราะได้มีการคาดหมายกันไว้ก่อนแล้ว

ฟรีดแมนเกิดเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2455 ในเมืองบรูคลิน มลรัฐนิวยอร์ก บิดามารดาอพยพมาจากกรีซเนีย ซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งแห่งอาณาจักร ออโตโร-ฮังการีในปัจจุบัน บริเวณนี้ได้ถูกรวมเข้าเป็นประเทศสหภาพโซเวียตเป็นส่วนใหญ่ ฐานะในปฐมวัยของฟรีดแมนค่อนข้างยากจน แต่เนื่องจากท่านมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาแต่เด็ก จึงได้รับทุนการศึกษาจนสำเร็จจากมหาวิทยาลัยรัตเธอร์ไนบี พ.ศ. 2475 หลังจากนั้นท่านก็ได้ทำการสอนและวิจัย และได้ศึกษาต่อจนสำเร็จขั้นดุษฎีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบียในปี พ.ศ. 2489

ปัจจุบัน ฟรีดแมน เป็นศาสตราจารย์ประจำที่มหาวิทยาลัยชิคาโก และได้รับเชิญไปสอนและวิจัย ณ สถาบันอื่น ๆ อยู่เสมอ ท่านได้เขียนตำราในทางเศรษฐศาสตร์ไว้กว่า 20 เล่ม และทั้งยังได้ตีพิมพ์บทความในวารสารวิชาการต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก หนังสือที่ท่านเขียนและนักศึกษเศรษฐศาสตร์ต้องให้ประกอบการศึกษาเป็นส่วนใหญ่มีอาทิ Essays in Positive Economics (2496); A Theory of the Consumption Function (2500); A Program for Monetary Stability (2503); Capitalism and Freedom (2505); The Balance of Payments: Free as Fixed Exchange Rates (2510) เป็นต้น

ฟรีดแมนมีความเชื่อมั่นอย่างแน่นแฟ้นว่า เสรีภาพส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่ประเสริฐสุด และแนวคิดและข้อเขียนของท่านในทุก ๆ เรื่องก็สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าท่านยึดมั่นในปรัชญาพื้นฐานข้อนี้เป็นอย่างแน่นแฟ้นและคงเส้นคงวา ดังนั้นฟรีดแมนจึงยืนหยัดในความคิดที่ว่ากลไกของ

ตลาดเสรีมีผลดีมากที่สุด และวิจารณ์การแทรกแซงของรัฐในแทบทุกกรณี เพราะเห็นว่าการแทรกแซงต่าง ๆ นั้นล้วนก่อให้เกิดผลเสียทั้งสิ้น ความยึดมั่นอย่างแน่นแฟ้นในปรัชญาดังกล่าวทำให้ข้อคิดและข้อเสนอของท่านนำมาปฏิบัติได้ยาก แต่ท่านก็ไม่เคยย่อท้อหรือหาทางประนีประนอม ในทางตรงกันข้ามท่านกลับเรียกร้องให้หาทางที่จะนำมาปฏิบัติให้ได้

เนื่องจากฟริคแมนเป็นนักคิดที่มีแนวความคิดและปรัชญาที่เด่นชัดมาก และสามารถจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามแนวความคิดของท่านได้ จึงทำให้สานุศิษย์ของท่านต่างยึดมั่นในแนวความคิดตามท่านอย่างเหนียวแน่นเช่นเดียวกัน จนทำให้แนวความคิดของท่านได้รับฉายาว่าเป็น "สำนักชิคาโก"

อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์บางท่านก็เห็นว่าสานุศิษย์ส่วนใหญ่ของท่านถูก "ล้างสมอง" เพราะบ่อยครั้งที่สานุศิษย์ของท่านไม่สามารถทนต่อคำวิจารณ์ของนักเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ ที่มีต่อแนวความคิดและข้อเสนอของท่านฟริคแมนได้ และทั้งไม่สามารถยกเหตุผลมาโต้แย้งผู้วิจารณ์ได้หนักแน่นพอ แต่สำหรับท่านฟริคแมนเองแล้ว เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นนักคิดและนักเขียนที่ลึกซึ้ง และทั้งยังเป็นนักพูดที่มีฝีปากคมคายเป็นเยี่ยมอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่เคยปรากฏว่าท่านจมมุดด้วยเหตุผลของผู้ใด

ถึงแม้ว่าคนทั่ว ๆ ไปจะเห็นว่าประชาชนในสหรัฐมีเสรีภาพส่วนบุคคลมาก และการแทรกแซงทางเศรษฐกิจโดยรัฐจะมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ก็ตาม แต่ท่านฟริคแมนก็ยังเห็นว่าการแทรกแซงเหล่านี้ไม่ควรจะมี เพราะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เป็นต้นว่าการจ่ายบัตรอุปถัมภ์ให้คนยากจนนำไปแลกอาหารเพื่อลดค่าครองชีพนั้น ท่านเห็นว่าแท้ที่จริงเป็นเครื่องมือในการจำหน่ายผลิตผลสิ้นเหลือทางการเกษตร หากรัฐประสงค์จะช่วยเหลือคนยากจนอย่างแท้จริงก็ควรให้เงินโดยตรงจะได้ผลดีกว่า ระบบการประกันสังคมในสหรัฐนั้น ท่านก็เห็นว่ากลับเป็นการเก็บภาษีจากคนยากจนไปจุนเจือคนร่ำรวย เพราะคนยากจนต้องทำงานในขณะที่ยังมีอายุน้อย และมีอายุน้อยสั้นกว่าคนรวย เงินรายได้ที่ถูกหักไว้จึงย่อมมีมากกว่า และจะมีชีวิตอยู่รับผลตอบแทนในบั้นปลายของชีวิตได้น้อยกว่าด้วย ส่วนในด้านบทบาทของรัฐในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจนั้น ท่านเห็นว่าล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง และทั้งยังชี้ให้เห็นด้วยว่า แท้ที่จริงแล้วรัฐนั่นเองเป็นต้นเหตุที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐวินิจฉัยสาเหตุ

และดำเนินมาตรการผิดพลาดตลอดเวลา ท่านได้เสนอแนวทางในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไปจากวิธีการโดยทั่วไป อันเป็นแนวทางของทฤษฎีเคนส์อย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ท่านไม่เห็นด้วยกับการใช้นโยบายการคลัง ซึ่งได้แก่การเปลี่ยนแปลงระดับการใช้จ่ายของรัฐบาล และรายรับจากภาษีอากรให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ ท่านเสนอว่ามีวิธีอื่นที่ได้ผลมากกว่า และทั้งมีผลกระทบต่อเสถียรภาพส่วนบุคคลน้อยกว่าด้วย วิธีการนั้นก็คือการเพิ่มปริมาณเงินหมุนเวียนขึ้นประมาณร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และปล่อยให้เอกชนใช้จ่ายไปตามความสมัครใจโดยรัฐไม่ต้องทำอะไร

หากจะมองท่านพริตแมนด้วยความเป็นธรรมก็จะต้องยอมรับว่าการที่ท่านวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติต่าง ๆ ของรัฐบาล และเรียกร้องให้รัฐเลิกแทรกแซงในกิจการต่าง ๆ จนเกือบจะเข้าขั้นเสรีนิยมจกนั้น ก็เพราะท่านเห็นว่า รัฐ "มือไม่ถึง" ดังนั้นจึงก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ท่านมีความเห็นว่า ความเสียหายและแม้กระทั่งความวិบัติต่าง ๆ ในโลกนี้ล้วนเกิดจากฝีมือของคนไร้ความสามารถที่มีเจตนาดีทั้งสิ้น การแทรกแซงของรัฐก็ล้วนมีเจตนาดี แต่ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการวินิจฉัยและตัดสินใจ จึงก่อให้เกิดความเสียหายอยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐจึงควรแทรกแซงแต่ในน้อยที่สุด และปล่อยให้เอกชนมีเสรีภาพในการแสวงหาผลประโยชน์เต็มที่ เพราะเอกชนนั่นเองจะรักษาผลประโยชน์ของตนเองได้ดีที่สุด

วิธีการต่าง ๆ ที่ท่านเสนอนั้น นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและวิธีปฏิบัติที่เป็นอยู่โดยสิ้นเชิง และทำให้ท่านมีฐานะเป็น "เจ้าของลัทธิ" อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดและข้อเสนอของท่าน แต่ก็ไม่สามารถจะหักล้างท่านด้วยเหตุผลต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ เพราะนอกจากท่านจะมีพลังทางความคิดอย่างมหาศาล และมีเหตุผลอันแน่นแฟ้นคงเส้นคงวาแล้ว ท่านยังมี "ลูกเล่น" ที่ทำให้คนอื่น ๆ เริ่มเห็นคล้อยตามได้ ด้วยครั้งหนึ่งเมื่อท่านได้รับเชิญจากนักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดให้แสดงปาฐกถาเกี่ยวกับนโยบายการเงินนั้น ท่านกล่าวไว้ว่า "ข้าพเจ้าเชื่อว่านโยบายการคลังนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง" แล้วก็หยุดชะงักครู่ใหญ่ ซึ่งสร้างความแปลกใจให้กับผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง แต่แล้วท่านก็หยุดด้วยคำพูดที่หนักแน่นกว่าเดิมว่า "แต่จะนำมาแก้ไขปัญหาเงินเพื่อไม่ได้" คำพูดประโยคนั้นสร้างความครึ้นเครงและคงจะงุนงงใจได้ไม่น้อย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวความคิดของฟริคแมนจะนำมาปฏิบัติได้ยาก และบ่อยครั้งสร้างความสับสนและไม่แน่ใจให้แก่คนที่เคยชินต่อแนวความคิดและการปฏิบัติที่เป็นอยู่เดิม แต่สิ่งที่น่าสนใจโดยทั่วไปยอมรับกันก็คือ ท่านเป็นนักคิดที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งในยุคนี้ และเป็นนักคิดที่ย้ำความคิดของคนอื่นด้วย ท่านชามวอลสัน ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่อีกท่านหนึ่ง และได้รับรางวัลโนเบลไปแล้วเช่นเดียวกัน ได้แสดงทัศนะที่มีต่อท่านฟริคแมนไว้ว่า “ชาวประมงในสมัยก่อนมักนำปลาไหลมาปล่อยไว้ในถังเก็บปลาเมื่อต้องเดินทางนาน ๆ เพื่อให้ปลาไหลนั้น กระตุ่นปลาอื่น ๆ ในถังให้มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา อันจะทำให้ปลาเหล่านั้นกระปรี้กระเปร่า และคายขี้ลง ท่านฟริคแมนก็คือปลาไหลตัวนั้น ในวงการนักเศรษฐศาสตร์”

สำหรับในเมืองไทยนั้น เมื่อได้รับข่าวว่าท่านฟริคแมนเป็นผู้ได้รับรางวัลโนเบลประจำปีนี้ นักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำท่านหนึ่งได้แสดงทัศนะไว้ว่า “คณะกรรมการตัดสินรางวัลโนเบลช่างไม่มีอารมณ์ขันเสียเลย เมื่อจะมอบรางวัลอันทรงเกียรติแก่ท่านฟริคแมนแล้ว ก็น่าจะให้ท่านครองรางวัลคู่กับท่านโจน โรบินสัน เพื่อความครึกครื้นในวงการอันแสนจะแห้งแล้ง” ความเห็นดังกล่าว นับว่าน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าท่านโรบินสัน เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ แต่ท่านเป็นมาร์กซิสต์ อย่างไรก็ตาม ในพิธีพระราชทานรางวัลโนเบลครั้งนี้ ได้มีประชาชนไปแสดงความคิดเห็นคัดค้านเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ เพราะประชาชนบางกลุ่มมีความเห็นว่านโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมจัดของท่านฟริคแมนเป็นต้นเหตุให้เกิดการว่างงาน และยังมีผู้กล่าวหาท่านว่า ท่านเป็นผู้หนึ่งที่อยู่เบื้องหลังการโค่นประธานาธิบดีอันเอนเคแห่งชิลีด้วย

ธวัชชัย องกิตติคุณ